

OBSAH

OBECNÁ ČÁST	5
1 ÚVOD DO STUDIA PŘEDMĚTU (Doc. Ing. Jiří Hrouz, CSc.)	5
1.1. VÝZNAM VĚDNÍHO OBORU ETOLOGIE, JEHO VZNIK A VÝVOJ	5
1.2. ROZDĚLENÍ ETOLOGIE A OBLASTI STUDIA CHOVÁNÍ ZVÍŘAT	7
1.3. ETOLOGIE APLIKOVANÁ V ZOOTECHNICE	7
2 ZDROJE ŽIVOTNÍCH PROJEVŮ (Doc. Ing. Jiří Hrouz, CSc.)	8
2.1. NEUROETOLOGIE	8
2.2. HUMORÁLNÍ REGULAČNÍ SOUSTAVA	9
2.3. SMYSLOVÉ VNÍMÁNÍ	11
2.4. BIORYTMY	14
2.5. ORIENTACE V PROSTORU	15
3 ONTOGENEZE CHOVÁNÍ (Doc. Ing. Jiří Hrouz, CSc.)	16
3.1. VROZENÉ A NAUČENÉ CHOVÁNÍ	17
3.2. UČENÍ	18
3.2.1 <i>Vtištění – imprinting</i>	19
3.2.2 <i>Formy učení</i>	20
3.3. ZVÍDAVÉ CHOVÁNÍ A HRY	23
4 ZÁKLADNÍ FORMY CHOVÁNÍ (Doc. Ing. Jiří Hrouz, CSc.)	24
4.1. KATEGORIE CHOVÁNÍ	24
4.2. MOTIVACE CHOVÁNÍ	25
4.3. SPOUŠTĚCÍ MECHANISMUS	26
4.4. SOCIÁLNÍ CHOVÁNÍ, ZÁKLADY SOCIOLOGIE	28
4.4.1 <i>Základní formy společenstev živočichů</i>	28
4.4.2 <i>Formy sociálního chování</i>	29
4.5. SEXUÁLNÍ CHOVÁNÍ	34
4.6. DENNÍ AKTIVITY	36
4.7. PÉČE O POTOMSTVO	38
4.8. BIOKOMUNIKACE	40
5 ADAPTACE, HABITUACE, STRES (Doc. Ing. Jiří Hrouz, CSc.)	43
5.1. ADAPTAČNÍ SYSTÉM ORGANIZMU	43
5.2. STRES, STRESOVÉ REAKCE A PREVENCE STRESU	45
5.3. VLIVY, JEJICHŽ PŮSOBNÍ MŮŽE BÝT STRESOVÉ	47
5.4. PROFYLAXE STRESU	51
6 GENETIKA CHOVÁNÍ (Prof. Ing. Josef Mácha, DrSc.)	51

7	WELFARE V CHOVU (Doc. Ing. Jiří Hrouz, CSc.)	58
7.1	MĚŘENÍ „BEHAVIORÁLNÍCH„ POTŘEB.....	61
7.2	ZÁKLADNÍ MOTIVAČNÍ SÍLY.....	62
7.3	BEHAVIORÁLNÍ STEREOTYPY.....	64
7.4	PROSTŘEDÍ A USTÁJENÍ ZVÍŘAT.....	65
7.5	BOLEST A NEMOC.....	66
7.6	STRACH, JEHO PŘÍČINY A REAKCE.....	68
7.7	WELFARE A PRODUKČNÍ SYSTÉM.....	69
8	ZÁKLADY METODOLOGIE VÝZKUMU CHOVÁNÍ (Doc. Ing. Jiří Hrouz, CSc.)	70
8.1	SBĚR DAT A JEJICH VYHODNOCENÍ.....	75
8.2	MATEMATICKO-STATISTICKÉ VYHODNOCENÍ.....	81
	SPECIÁLNÍ ČÁST	83
1	ETOLOGIE DRŮBEŽE (Ing. Dalibor Klecker, CSc.)	83
1.1	SMYSLOVÉ VLASTNOSTI DRŮBEŽE.....	83
1.2	ZÁKLADNÍ ŽIVOTNÍ PROJEVY U DRŮBEŽE.....	85
1.2.1.	<i>Příjem potravy u drůbeže</i>	85
1.3	SOCIÁLNÍ CHOVÁNÍ DRŮBEŽE.....	90
1.3.1	<i>Sociální hierarchie</i>	90
1.3.2	<i>Sociální chování kura</i>	90
1.3.3	<i>Sociální chování krůt</i>	92
1.3.4	<i>Sociální chování kachen</i>	93
1.3.5	<i>Sociální chování hus</i>	93
1.4	SEXUÁLNÍ CHOVÁNÍ DRŮBEŽE.....	94
1.4.1	<i>Sexuální chování kura</i>	94
1.4.2	<i>Sexuální chování krůt</i>	96
1.4.3	<i>Sexuální chování kachen</i>	96
1.4.4	<i>Sexuální chování hus</i>	97
2	ETOLOGIE KONÍ (Ing. Dalibor Klecker, CSc.)	97
2.1	Smyslové vlastnosti koní.....	97
2.2	Sociální projevy koní.....	100
2.3	Sexuální chování koní.....	105
2.4	Mateřské chování klisny.....	107
2.4.1.	Vývoj základních životních projevů u hříběte po narození.....	108
2.5	Handling.....	109
2.6.	Chování zabezpečující základní životní potřeby koní.....	110

3	ETOLOGIE PRASAT (Ing. Dalibor Klecker, CSc.)	114
3.1	SMYSLOVÉ VLASTNOSTI PRASAT	114
3.4	FYZIOLOGICKÉ ZVLÁŠTNOSTI OVLIVŇUJÍCÍ CHOVÁNÍ PRASAT	115
3.3	ZÁKLADNÍ ŽIVOTNÍ PROJEVY PRASAT	116
3.3.1	<i>Příjem potravy</i>	116
3.3.2	<i>Pití - příjem tekutin</i>	116
3.3.3	<i>Kálení, močení</i>	117
3.3.4	<i>Odpočinek, spánek</i>	117
3.3.5	<i>Učení , paměť</i>	118
3.3.6	<i>Péče o zevnějšek - komfortní chování</i>	118
3.3.7	<i>Sexuální projevy prasat</i>	118
3.3.8	<i>Životní projevy prasnic - porod selat</i>	119
3.3.9	<i>Sociální chování prasat</i>	121
3.3.10	<i>Denní a sezónní periodicity chování prasat</i>	123
3.3.11	<i>Termoregulační chování prasat</i>	124
4	ETOLOGIE SKOTU (Ing.Pavel Veselý,CSc.)	126
4.1	ZÁKLADY ETOLOGIE SKOTU.....	126
4.2	SMYSLOVÉ VLASTNOSTI SKOTU.....	127
4.3	SPECIÁLNÍ ETOLOGIE SKOTU	129
4.3.1	<i>Životní projevy skotu</i>	129
4.3.2	<i>Etologie dojnic na pastvě</i>	136
4.3.3	<i>Rušiví činitelé</i>	137
4.3.4	<i>Pohybová aktivita zvířat na pastvě</i>	138
4.4	VLIV TECHNOLOGIE A TECHNIKY CHOVU NA ETOLOGII A SOCIOLOGII DOJNIC. 140	
4.4.1	<i>Vliv velikosti životního prostoru na životní projevy dojnic</i>	140
4.4.2	<i>Přeřazení dojnic do volného ustájení</i>	141
4.4.3	<i>Chování dojnic při krmení a pití</i>	142
4.4.4	<i>Chování dojnic v lehárně</i>	143
4.4.5	<i>Stereotyp</i>	144
4.5	SOCIOLOGIE SKOTU.....	144
4.5.1	<i>Sociální pořadí</i>	144
4.5.2	<i>Způsoby vzájemného dorozumívání mezi zvířaty</i>	146
4.5.3	<i>Pohybové sociální projevy</i>	146
4.5.4	<i>Faktory ovlivňující sociální pořadí</i>	148
4.5.5	<i>Význam sociálního pořadí a jeho změny</i>	149
4.5.6	<i>Plemenná příslušnost a sociální pořadí</i>	149
4.5.7	<i>Vedení ve skupině</i>	150
4.5.8	<i>Postavení býka ve stádě dojnic</i>	150
4.6	SEXUÁLNÍ CHOVÁNÍ.....	150

4.6.1	<i>Mateřské chování dojnic</i>	152
4.6.2	<i>Sexuální chování býků</i>	153
4.7	SPECIÁLNÍ ETOLOGIE TELAT	155
4.7.1	<i>Hlavní životní projevy telat v mlezivovém období</i>	156
4.7.2	<i>Hlavní životní projevy telat v období mléčné výživy</i>	157
4.7.3	<i>Životní projevy telat po odstavu do věku 6 měsíců</i>	159
5	ETOLOGIE OVCÍ (Ing.Pavel Veselý,CSc.)	160
5.1	SPECIÁLNÍ ETOLOGIE OVCÍ	164
5.1.1	<i>Životní projevy dospělých ovcí</i>	164
5.1.2	<i>Životní projevy ovcí na pastvě</i>	171
5.1.3	<i>Sociologie ovcí</i>	173
5.1.4	<i>Sexuální chování</i>	175
5.2	SPECIÁLNÍ ETOLOGIE JEHŇAT	181
5.2.1	<i>Chování jehňat po narození</i>	181
5.2.2	<i>Životní projevy jehňat v období mléčné výživy</i>	183
5.2.3	<i>Životní projevy jehňat v období rostlinné výživy</i>	184